

Bilag 1 Oppdragsgivers beskrivelse av Oppdraget

Bakgrunn

Stortinget har i anmodningsvedtak nr. 1101 (2016-2017) bedt regjeringen utrede muligheten for å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel. Utredningen skal blant annet klargjøre kyststatens handlingsrom i norske farvann og på norsk sokkel uten å komme i konflikt med flaggstatsprinsippet.

Stortingets anmodningsvedtak ble truffet i forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2017, etter tilrådning fra finanskomiteen i Innst. 401 S (2016-2017).

Beskrivelse av oppdraget

Målsetning

Formålet med utredningen er å belyse og drøfte mulighetene og utfordringene som er forbundet med å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for sjøfolk på utenlandske skip i norske farvann og på norsk kontinentalsokkel.

Utredningen vil naturlig måtte vurdere betydningen av at norsk jurisdiksjon er ulik avhengig av om utenlandsk flagget skip befinner seg i norsk indre farvann, territorialfarvann, i norsk økonomisk sone eller på norsk kontinentalsokkel (norske maritime jurisdiksjonsområder). FNs Havrettstraktat og anerkjente havrettslige prinsipper, praksis og etablert internasjonal sedvane skal legges til grunn. Forholdet til Svalbardtraktaten skal ikke vurderes.

Utredningen må ta hensyn til at skip utfører en rekke ulike oppdrag i de ovennevnte områdene, og at aktiviteten spenner fra tradisjonell skipstransport mellom to eller flere havner, til aktivitet der skip utelukkende benyttes i eller i tilknytning til annen næringsvirksomhet. Utredningen bør vurdere om variasjonen i skipsfartstjenester kan ha betydning for mulighetene til å stille krav om lønns- og arbeidsvilkår, og også i vurderingen av hvilke virkemidler som eventuelt kan være aktuelle å benytte. Videre bør utredningen vurdere betydning av at lengden på skipenes og sjøfolkenes opphold i norske farvann eller på norsk sokkel varierer. Som sjøfolk skal regnes arbeidstakere som har sitt arbeid om bord på skipet.

Det faller utenfor oppdraget å vurdere muligheten til å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på skip i utenriksfart som anløper norsk havn. Videre ligger det utenfor oppdraget å vurdere muligheten til å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på fiske- og fangstfartøy.

Utredningen skal omfatte tre deler, nærmere omtalt under, som i sum vil klargjøre mulighetene for å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for sjøfolk på utenlandske skip i norske farvann og på norsk sokkel.

Involvering av partene

Partene i næringen skal inngå i en referansegruppe som utreder skal konsultere ved oppstart av oppdraget, ved en midtveisgjennomgang og i slutfasen. Referansegruppen skal bidra til at relevante problemstillinger er belyst. Utreder kan utover dette avholde møter med referansegruppen etter behov.

Følgende organisasjoner skal inviteres til å delta i referansegruppen:

- LO
- UNIO
- Det norske maskinistforbund
- Norsk Sjømannsforbund
- Norsk Sjøoffisersforbund
- Industri Energi
- SAFE
- NHO Sjøfart
- Kystrederiene
- Norges Rederiforbund
- Norsk Olje og gass
- Sjømat Norge

Del I: Juridisk handlingsrom

Del I – og hoveddelen – i utredningen skal være å klargjøre det juridiske handlingsrommet norske myndigheter har til å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for sjøfolk på utenlandske skip i norske farvann og på norsk sokkel.

a) *Havretten*: I denne delen av utredningen må rekkevidden av norsk jurisdiksjon i de ulike jurisdiksjonsområdene belyses, og betydningen dette har for mulighetene til å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på utenlandske skip må forklares. Departementet viser til at utgangspunktet i havrettskonvensjonen er at flaggstaten har rett til å fastsette reglene som gjelder for skipet (flaggstatsprinsippet), mens kyststaten har suverenitet og i utgangspunktet full jurisdiksjon på sitt sjøterritorium (kyststatsprinsippet), samt suverene rettigheter og tilhørende jurisdiksjon i sin økonomiske sone og på kontinentalsokkelen.

b) *EØS-avtalen*: Videre vil det være viktig å klargjøre forpliktelser etter EØS-avtalen, og særlig om krav til norske lønns- og arbeidsvilkår kan virke begrensende på friheten til å yte tjenester i strid med EØS-avtalen.

c) *Andre internasjonale avtaler*: Endelig må det omtales om andre internasjonale forpliktelser har betydning for mulighetene til å stille krav overfor utenlandske skip, blant annet WTOs tjenesteavtale (GATS) eller bilaterale skipsfartsavtaler.

Utredningen bør videre redegjøre for andre relevante kyststaters regulering av lønns- og arbeidsvilkår av betydning for utenlandske skip i deres jurisdiksjonsområder. Departementet vurderer at reguleringen i land som Storbritannia, Danmark, Frankrike, USA, Australia, Brasil og Canada kan være av betydning i denne sammenheng.

Del II: Aktuelle virkemidler

Del II i utredningen skal vurdere hvilke virkemidler som kan benyttes for å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for sjøfolk på utenlandske skip i norske farvann og på norsk sokkel.

I denne delen av utredningen skal det drøftes hvilke virkemidler som kan benyttes for å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på utenlandske skip, samt hvordan disse i praksis kan benyttes. Det vil være nødvendig å gi en nærmere beskrivelse av hva som ligger i et krav om "norske lønns- og arbeidsvilkår".

For å gjøre et krav om norske lønns- og arbeidsvilkår gjeldende for sjøfolk på utenlandske skip, bør utredningen vurdere følgende virkemidler (*ikke uttømmende liste*): en egen lov om norske lønns- og arbeidsvilkår, endringer i skipsarbeidslovens virkeområde, tilpasninger i sektorspesifikt regelverk, allmenngjøring av norske tariffavtaler, krav om oppholdstillatelse for utenlandske sjøfolk, krav i forbindelse med tildeling av konsesjoner eller løyve, eller krav i forbindelse med offentlige tjenestekjøp.

I gjennomgangen av aktuelle virkemidler bør utredningen synliggjøre i hvilken utstrekning det allerede i dag gjelder et krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for sjøfolk på utenlandske skip i norsk farvann og på norsk sokkel.

Utredningen skal vurdere hvordan et krav til norske lønns- og arbeidsvilkår kan håndheves på en effektiv måte.

Del III: Konsekvenser

Del III i utredningen skal vurdere konsekvensene av å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for sjøfolk på utenlandske skip i norske farvann og på norsk sokkel.

Utredningen må vurdere konsekvensene av å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for sjøfolk på utenlandske skip. I denne delen må særlig de samfunnsøkonomiske og handelspolitiske konsekvensene analyseres.

Utredningen kan legge til grunn at et krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for sjøfolk på utenlandske skip tilsvarende kan gjøres gjeldende for sjøfolk på norske skip (NIS).

I en vurdering av de samfunnsøkonomiske konsekvensene, er det viktig å vurdere hvilken betydning et krav om norske lønns- og arbeidsvilkår har for konkurransesituasjonen og lønnsomheten i de ulike markeder, utvikling i markedsandeler og effekt på sysselsettingen av norske sjøfolk og den maritime klyngen.

Flere land har etablert skattefritak eller støtteordninger for sysselsetting av sjøfolk. Utredningen skal kartlegge skatte- og støtteordninger for sjøfolk fra andre europeiske land, og hvordan eventuelt krav om norske lønns- og arbeidsvilkår vil påvirke konkurranseevnen til norske rederier og norske sjøfolk.

Utredningen må også vurdere de handelspolitiske konsekvenser av en eventuell strengere nasjonal regulering for utenlandske skip i norske farvann og på norsk sokkel.